

Briselē, 2026. gada 22. maijā
(OR. en)

9543/26

TELECOM 251
CYBER 240
JAI 647
COPEN 196
DATAPROTECT 170
EJUSTICE 25
COSI 85
IXIM 118
ENFOPOL 186
RELEX 699
MI 520
COMPET 607
CODEC 983

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 20. maijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 234 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI ZIŅOJUMS, KAS PIENĒMTS SASKAŅĀ AR REGULĀS (ES) 2024/1689 112. PANTA 1. PUNKTU, PAR NEPIECIEŠAMĪBU PĀRSKATĪT III PIELIKUMĀ IEKĻAUTO AUGSTA RISKĀ MI SISTĒMU UN AIZLIEGTĀS MI PRAKSES ŠARAKSTU

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 234 final.

Pielikumā: COM(2026) 234 final

Briselē, 20.5.2026.
COM(2026) 234 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**ZIŅOJUMS, KAS PIENĒMTS SASKAŅĀ AR REGULAS (ES) 2024/1689 112. PANTA
1. PUNKTU, PAR NEPIECIEŠAMĪBU PĀRSKATĪT III PIELIKUMĀ IEKĻAUTO
AUGSTA RISKĀ MI SISTĒMU UN AIZLIEGTĀS MI PRAKSES SĀRAKSTU**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

ZIŅOJUMS, KAS PIENĒMETS SASKAŅĀ AR REGULAS (ES) 2024/1689 112. PANTA 1. PUNKTU, PAR NEPIECIEŠAMĪBU PĀRSKATĪT III PIELIKUMĀ IEKĻAUTO AUGSTA RISKA MI SISTĒMU UN AIZLIEGTĀS MI PRAKSES SARAĶSTU

1. Konteksts un vispārīga informācija

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza dažas regulas (“MI akts”¹), stājās spēkā 2024. gada 1. augustā. Šī regula nosaka tādu visaptverošu tiesisko regulējumu mākslīgā intelekta (“MI”) regulējumam Savienībā, kura mērķis ir veicināt inovāciju un MI ieviešanu, vienlaikus nodrošinot augstu veselības, drošības un pamattiesību, tai skaitā demokrātijas un tiesiskuma, aizsardzības līmeni Eiropas Savienībā (ES).
- (2) MI aktā ir izmantota riskā balstīta pieeja, MI sistēmas iedalot četrās dažādās riska kategorijās: i) nepieņemams risks; ii) augsts risks; iii) risks attiecībā uz pārredzamību; un iv) minimāls risks vai bez riska. Attiecībā uz nepieņemama riska kategoriju MI aktā ir uzskaitīta konkrēta MI prakse, kas ir aizliegta ES (MI akta 5. pants). MI sistēmas ir klasificētas kā augsta riska sistēmas saskaņā ar MI akta 6. pantu kopsakarā ar MI akta I pielikumu (Savienības saskaņošanas tiesību aktu saraksts) un III pielikumu. III pielikums aptver astoņas jomas, un tajā ir uzskaitīti konkrēti lietošanas gadījumi katrā jomā, ko Eiropas Parlaments un Padome ir novērtējuši kā tādus, kuri rada būtisku kaitējuma risku personu veselībai, drošībai vai pamattiesībām.
- (3) MI akts ir izstrādāts kā elastīgs un nākotnes prasībām atbilstošs juridisks instruments, kas ļauj dažus noteikumus pielāgot ne tikai tehnoloģiju attīstības straujajam tempam, bet arī iespējamām izmaiņām MI sistēmu izmantošanā un jauniem riskiem. Tāpēc MI akts paredz pastāvīgu pārraudzību un pārskatīšanu, lai nodrošinātu, ka noteikumi joprojām ir aktuāli un efektīvi. Šo prasību piemēro pat pirms konkrētu noteikumu, piemēram, noteikumu par augsta riska MI sistēmām, piemērošanas sākuma.
- (4) MI akta 112. pantā ir paredzēts īpašs pārraudzības instruments MI akta izvērtēšanai un pārskatīšanai. Saskaņā ar MI akta 112. panta 1. punktu Komisijai ir uzdots reizi gadā pēc šā akta stāšanās spēkā un līdz 97. pantā noteiktā pilnvaru deleģēšanas laikposma beigām novērtēt nepieciešamību grozīt III pielikuma augsta riska MI sistēmu sarakstu un MI akta 5. pantā norādītās aizliegtās MI prakses sarakstu. Minētās novērtēšanas konstatējumus Komisijai jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei.
- (5) Šis ir pirmais ziņojums, kas pieņemts saskaņā ar minēto noteikumu. Tā mērķis ir novērtēt, vai ir nepieciešams grozīt III pielikumā iekļauto lietošanas gadījumu sarakstu un MI akta 5. pantā noteiktās aizliegtās MI prakses sarakstu, lai nodrošinātu, ka MI akts joprojām ir aktuāls un efektīvs, ņemot vērā MI tehnoloģiju straujo attīstību. III pielikuma aptverto jomu saraksta pārskatīšana neietilpst šā ziņojuma darbības jomā, jo saskaņā ar MI akta

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts) (OV L, 2024/1689, 12.7.2024.).

112. panta 2. punktu Komisijai minētā pārskatīšana ir jāveic tikai līdz 2028. gada 2. augustam.

- (6) Šā ziņojuma sākumā ir izklāstīta tā sagatavošanā izmantotā metodika. Tad minētā metodika tiek piemērota, lai sniegtu novērtējumu, vai ir nepieciešamība pārskatīt augsta riska lietošanas gadījumu sarakstu, kas izklāstīts III pielikumā, un MI akta 5. pantā norādītās aizliegtās MI prakses sarakstu.
- (7) Šajā ziņojumā sniegto novērtējumu ierobežo īsais laikposms, kas pagājis kopš MI akta stāšanās spēkā, kā arī tā ierobežotā piemērošana šā ziņojuma pieņemšanas brīdī. MI akta II nodaļu (Aizliegtā MI prakse) sāka piemērot 2025. gada 2. februārī. Tomēr noteikumi par minētās nodaļas izpildi tiks piemēroti tikai no 2026. gada 2. augusta, un joprojām turpinās valstu kompetento iestāžu izraudzīšanās process. Pienākumi saistībā ar MI akta III pielikumā uzskaitītajām augsta riska MI sistēmām tiks piemēroti no 2026. gada 2. augusta, un pašlaik tiek apsvērta iespēja šo termiņu pagarināt². Turklāt, lai gan 2025. gada februārī tika publicētas Komisijas pamatnostādnes par aizliegto MI praksi³, pamatnostādnes par augsta riska MI sistēmu klasifikāciju joprojām tiek gatavotas. Tādējādi minētajās pamatnostādnēs joprojām ir jāpanāk skaidrība par konkrētiem jēdzieniem un konkrētu MI lietošanas gadījumu klasifikāciju, un tās ir jāpilnveido, praktiski piemērojot MI akta III pielikumu un saistītos noteikumus.

2. Metodika, kas pieņemta pārskatīšanai saskaņā ar MI akta 112. panta 1. punktu

- (8) Saskaņā ar MI akta 112. panta 11. punktu, lai ievirzītu 112. panta 1. punktā minēto izvērtēšanu un pārskatīšanu, MI birojam jāizstrādā objektīva un līdzdalīga metodika riska līmeņa izvērtēšanai, balstoties uz attiecīgajos pantos izklāstītajiem kritērijiem un jaunu sistēmu iekļaušanu III pielikumā ietvertajā sarakstā, tai skaitā attiecībā uz spēkā esošo jomu kategoriju paplašināšanu vai jaunu jomu kategoriju pievienošanu minētajā pielikumā, kā arī 5. pantā ietvertajā aizliegtās MI prakses sarakstā.
- (9) Šajā ziņojuma iedaļā ir izklāstīta metodiskā pieeja, ko MI birojs izstrādājis, lai šā ziņojuma sagatavošanā nodrošinātu šā pienākuma izpildi. Pirmkārt, tajā ir sniegts pārskats par juridiskajiem kritērijiem MI akta 5. pantā noteiktās aizliegtās MI prakses saraksta un III pielikumā noteiktā augsta riska MI sistēmu saraksta pārskatīšanai (sk. 2.1. iedaļu). Šie juridiskie kritēriji ir pamats turpmākam novērtējumam par iespējamās pārskatīšanas nepieciešamību, jo īpaši attiecībā uz konkrētām MI sistēmām, kas var ietilpt šajās divās kategorijās. Otrkārt, ziņojumā ir aprakstītas pierādījumu vākšanā un analizē izmantotās līdzdalības metodes, kā arī pieeja, kas izmantota visā novērtēšanas procesā (sk. 2.2. iedaļu).

² Komisija Digitālajā *Omnibus* paketē par MI ierosināja sasaistīt augsta riska MI noteikumu īstenošanas grafiku ar standartu un citu atbalsta instrumentu pieejamību. Tiklīdz Komisija apstiprinās, ka tie ir pietiekami pieejami, III pielikumā uzskaitītajām augsta riska MI sistēmām minētos noteikumus sāks piemērot pēc sešu mēnešu pārejas perioda un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 2027. gada 2. decembrī. Par šo jautājumu vēl notiek sarunas, un Eiropas Parlamentam un Padomei par to ir jāvienojas. Sīkāku informāciju sk. priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulas (ES) 2024/1689 un (ES) 2018/1139 groza attiecībā uz saskaņoto normu mākslīgā intelekta jomā īstenošanas vienkāršošanu (Digitālā *Omnibus* regula par mākslīgo intelektu). (SWD(2025) 836 final), Briselē, 19.11.2025., COM(2025) 836 final, 2025/0359 (COD).

³ Pieejams: [Komisija publicē Pamatnostādnes par aizliegto mākslīgā intelekta \(MI\) praksi, kā noteikts MI aktā. | Eiropas Digitālā stratēģija.](#)

2.1. Juridiskie kritēriji, ar kuriem novērtē nepieciešamību grozīt MI akta 5. pantā noteikto aizliegtās MI prakses sarakstu un MI akta III pielikumā noteikto augsta riska lietošanas gadījumu sarakstu

- (10) Novērtējums par nepieciešamību grozīt MI akta 5. pantā noteikto aizliegtās MI prakses sarakstu, kā arī MI akta III pielikumā noteikto augsta riska lietošanas gadījumu sarakstu ir pamatots ar juridiskiem kritērijiem. Attiecībā uz MI akta III pielikumu šie kritēriji ir skaidri noteikti pašā MI aktā (MI akta 7. pants), savukārt attiecībā uz MI akta 5. pantu tie izriet no tiesību akta pamatā esošā pamatojuma.

2.1.1. Kritēriji 5. pantā minētās aizliegtās prakses saraksta pārskatīšanai

- (11) Saskaņā ar MI akta 5. pantu ir aizliegts laist ES tirgū, nodot ekspluatācijā vai lietot noteiktu skaitu MI sistēmu manipulatīvas, ekspluatatīvas, sociālās kontroles, novērošanas un citas prakses īstenošanai, kas pēc savas būtības pārkāpj pamattiesības un ES vērtības. MI akta 28. apsvērumā ir precizēts, ka šāda prakse ir īpaši kaitējoša un ļaunprātīga, jo tā ir pretrunā ES vērtībām attiecībā uz cilvēka cieņu, brīvību, līdztiesību, demokrātiju un tiesiskumu un pamattiesībām, kas nostiprinātas ES Pamattiesību hartā (“Harta”)⁴. Tāpēc MI akta 5. panta pārskatīšana var būt pamatota katru reizi, kad ir būtiski pierādījumi tam, ka pašreizējie aizliegumi pienācīgi nenovērš tādas jaunas vai potenciāli iespējamās MI prakses rašanos, kas faktiski apdraud ES vērtības vai Hartā nostiprinātās pamattiesības un ir kvalificējama kā īpaši kaitējoša un ļaunprātīga.
- (12) Turklāt MI akta 5. panta 8. punktā ir noteikts, ka MI akts neietekmē spēkā esošos aizliegumus saskaņā ar citiem ES tiesību aktiem. Minētajā noteikumā ir uzsvērtā MI akta mijiedarbība ar citiem tiesiskajiem regulējumiem tā horizontālās piemērojamības dēļ⁵. Kopumā MI aktā noteikto aizliegumu galvenais mērķis ir pievērst uzmanību trūkumiem, kas vēl nav novērsti citos ES tiesību aktos un kam nepieciešami konkrēti MI paredzēti tirgus noteikumi. Tomēr, lai gan citus ES tiesību aktus var piemērot paralēli, tie nenovēršami aplūko jautājumus no citiem skatpunktiem, piemērojot atšķirīgus izpildes mehānismus, un tāpēc tie varētu būt nepietiekami, lai novērstu riskus, kas saistīti ar konkrētu nepieņemamu MI praksi.
- (13) Tāpēc, novērtējot, vai ir nepieciešamība pārskatīt MI akta 5. pantā minēto aizliegtās MI prakses sarakstu, Komisija ievēros vismaz divus kumulatīvus nosacījumus, proti:
- vai ir jauna vai potenciāli iespējama MI prakse, kas apdraud ES vērtības vai Hartā nostiprinātās tiesības un brīvības un kas nav iekļauta pašreizējā MI akta 5. pantā noteiktās aizliegtās prakses sarakstā, un
 - vai neatkarīgi no citiem piemērojamiem ES tiesību aktiem joprojām pastāv regulējuma nepilnības, kuru dēļ ir jāpārskata MI aktā noteiktie aizliegumi, lai nodrošinātu, ka kaitējoša MI prakse tiktu visaptveroši aptverta.

⁴ Eiropas Savienības Pamattiesību harta. OV C 326, 26.10.2012., 391.–407. lpp.

⁵ Šajā sakarā sk. 2.8., 3.6., 4.4., 5.4., 6.4. un 8.4. iedaļu Pamatnostādnēs par aizliegtu MI praksi.

- (14) Grozīt 5. pantu var, tikai izmantojot tiesību akta grozījumu. Tāpēc, ja tiks konstatēta nepieciešamība grozīt MI akta 5. pantu, Komisija sava novērtējuma konstatējumus iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei un apsvērs nepieciešamību šajā nolūkā iesniegt tiesību akta priekšlikumu.

2.1.2. Kritēriji III pielikumā iekļautā augsta riska MI sistēmu saraksta pārskatīšanai

- (15) MI akta 6. pants kopsakarā ar I un III pielikumu attiecas uz konkrētiem MI sistēmu lietojumiem, kas klasificēti kā augsta riska, ņemot vērā to būtisko kaitējuma risku fizisku personu veselībai un drošībai vai pamattiesībām. Augsta riska MI sistēmas būtu jālaiž tirgū, jānodod ekspluatācijā vai jālieto tikai tad, ja tās atbilst konkrētām obligātām prasībām, kuras izklāstītas MI aktā un kuru mērķis ir novērst šos riskus.

Pārskatīšanas ierobežošana, attiecinot to tikai uz III pielikumā uzskaitīto augsta riska MI sistēmu lietošanas gadījumiem

- (16) MI aktā ir nodalītas divas MI sistēmu kategorijas, kas klasificētas kā “augsta riska” sistēmas atbilstoši MI akta 6. panta 1. un 2. punktam. Pirmā kategorija ietver MI sistēmas, kas ir iegultas produktos kā drošības sastāvdaļas vai kas pašas ir produkti, kurus reglamentē I pielikumā uzskaitītie ES saskaņošanas tiesību akti, un kas varētu negatīvi ietekmēt personu veselību un drošību, un tāpēc tās klasificē kā augsta riska sistēmas saskaņā ar MI akta 6. panta 1. punktu. Otrā kategorija ietver MI sistēmas, kuras, ņemot vērā nolūku, kam tās paredzētas, tiek uzskatītas par tādām, kas rada būtisku risku veselībai, drošībai vai pamattiesībām, un tādējādi tiek klasificētas kā augsta riska sistēmas saskaņā ar MI akta 6. panta 2. punktu.
- (17) Tā kā MI akta 112. panta 1. punktā galvenā uzmanība ir pievērsta iespējamai vajadzībai pārskatīt III pielikumā uzskaitītos augsta riska lietošanas gadījumus, MI sistēmas, kas ir produktu drošības sastāvdaļas vai pašas ir produkti, uz kuriem attiecas konkrēti I pielikumā uzskaitītie ES saskaņošanas tiesību akti, neietilpst šā ziņojuma darbības jomā. Atsauce uz augsta riska MI sistēmām šajā ziņojumā attiecas tikai uz savrupām MI sistēmām⁶, kas ietilpst iepriekš noteiktajās jomās, kuras uzskaitītas III pielikumā.

Regulas 7. pantā uzskaitītie kritēriji augsta riska MI sistēmu lietošanas gadījumu grozīšanai

- (18) MI akta 7. pants pilnvaro Komisiju ar deleģētajiem aktiem grozīt III pielikumu, pievienojot, grozot vai svītrojot augsta riska MI sistēmu lietošanas gadījumus, lai ņemtu vērā tehnoloģiju attīstības straujo tempu, kā arī iespējamās izmaiņas MI sistēmu lietošanā (sk. arī MI akta 52. un 173. apsvērumu). Uz šo pilnvarojumu attiecas MI akta 7. panta 1.–3. punktā izklāstītie nosacījumi.
- (19) Pirmkārt, MI akta 7. panta 1. punktā ir noteikts, ka Komisija var pieņemt deleģētos aktus, lai III pielikumam pievienotu jaunus lietošanas gadījumus vai mainītu tos, kas patlaban uzskaitīti minētajā pielikumā, ar nosacījumu, ka i) MI sistēmas ir paredzēts izmantot kādā no astoņām III pielikumā uzskaitītajām jomām un ii) tās rada kaitējuma risku, kas ir līdzvērtīgs vai lielāks par risku, kuru rada jau uzskaitītie gadījumi. Šis otrais

⁶ Augsta riska MI sistēmas, kas nav produktu drošības sastāvdaļas vai kas pašas ir produkti, kuri klasificēti kā augsta riska produkti saskaņā ar 6. panta 1. punktu.

nosacījums nosaka salīdzinošā riska novērtējuma robežvērtību: viens no galvenajiem nosacījumiem augsta riska MI sistēmu papildu lietošanas gadījumu iekļaušanai sarakstā ir tāds, ka tiem ir jārada risks veselībai un drošībai vai personu pamattiesībām, kas ir līdzvērtīgas tam, kuru rada lietošanas gadījumi, kas jau ir uzskaitīti III pielikumā. Tas nodrošina konsekveni un proporcionāli augsta riska MI sistēmu klasifikācijā.

- (20) 7. panta 2. punktā ir izklāstīti kritēriji, kas jāņem vērā, nosakot, vai šī robežvērtība ir sasniegta. Tie *inter alia* ietver MI sistēmas paredzēto nolūku, to, cik lielā mērā tā, visticamāk, tiks izmantota, apstrādāto datu raksturu, pašreizējo un iespējamo kaitējuma apmēru. MI akta 52. apsvērumā šie kritēriji ir pamatoti, norādot, ka savrupas MI sistēmas ir lietderīgi klasificēt kā augsta riska sistēmas, ja, pamatojoties uz to paredzēto nolūku, tās rada augstu kaitējuma risku personu veselībai, drošībai vai pamattiesībām, ņemot vērā gan iespējamā kaitējuma smagumu, gan tā iespējamību, un ja tās lieto vairākās iepriekš konkrēti noteiktās jomās, kā precizēts MI aktā. Komisijai ir zināma rīcības brīvība kritēriju piemērošanā ar nosacījumu, ka tie tiek pienācīgi ņemti vērā un uzskatīti par izpildītiem vispārējā novērtējumā.
- (21) Tādējādi MI akta III pielikuma saraksta grozīšanas robežvērtība nav tikai MI sistēmu tehnoloģiskā novitāte vai sabiedrības intereses, bet gan pierādāms un salīdzināms risks, ko MI sistēmas rada veselībai, drošībai vai pamattiesībām, līdzīgi kā MI sistēmas, kas pašlaik uzskaitītas III pielikumā.

Augsta riska MI sistēmu lietošanas gadījumu svītrosana no III pielikuma

- (22) MI akta 7. panta 3. punktā ir precizēti kritēriji augsta riska MI sistēmu svītrosanai no III pielikuma. Šajā nolūkā Komisijai ir jāpierāda, ka lietošanas gadījums vairs nerada augstu kaitējuma risku un ka tā svītrosana nemazinātu veselības, drošības un pamattiesību aizsardzības vispārējo līmeni saskaņā ar ES tiesību aktiem.

2.2. Šajā ziņojumā izmantotā metodika objektīvu un līdzdalīgu pierādījumu vākšanai un analīzei, kā arī ievērotās procedūras

- (23) Saskaņā ar MI akta 112. panta 11. punktu MI birojam ir pienākums izstrādāt objektīvu un līdzdalīgu metodiku, novērtējot nepieciešamību veikt ziņojumā paredzēto pārskatīšanu. Turklāt saskaņā ar MI akta 112. panta 8. punktu un 112. panta 9. punktu Komisija, sagatavojot ziņojumu, var pieprasīt informāciju Eiropas Mākslīgā intelekta padomei ("MI padome"), dalībvalstīm un valstu kompetentajām iestādēm un tai, veicot pārskatīšanu un izvērtēšanu, ir jāņem vērā MI padomes, Eiropas Parlamenta, Padomes un citu attiecīgo struktūru vai avotu nostāja un konstatējumi.
- (24) Saskaņā ar šiem noteikumiem Komisija šā ziņojuma sagatavošanai izmantoja šādu metodiku.

- **Sadarbība ar MI padomi un apspriešanās ar dalībvalstīm un valstu kompetentajām iestādēm**
Komisija iecelšanas procesā sadarbojās ar dalībvalstīm un to attiecīgajām valsts kompetentajām iestādēm, ar MI padomes starpniecību iesniedzot attiecīgus jautājumus. Procesā bija iesaistītas vairākas MI padomes apakšgrupas.
- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Notika apspriešanās ar daudzām ieinteresētajām personām, lai apkopotu atsauksmes un viedokļus no plaša ieinteresēto personu loka, tai skaitā nozares un akadēmisko aprindu pārstāvjiem, pilsoniskās sabiedrības un plašās sabiedrības.

- **Empīriskie pētījumi: MI incidentu datubāzu analīze**

Komisija arī analizēja attiecīgās MI incidentu datubāzes, lai nodrošinātu visaptverošu un uz pierādījumiem balstītu pieeju, kuras pamatā ir empīriski pierādījumi par MI sistēmu radīto kaitējumu.

- (25) Turpmākajās iedaļās ir sīkāk aplūkota šajā ziņojumā izmantotā metodika objektīvai un līdzdalīgai pierādījumu vākšanai un analīzei. Tajās ir sīki izklāstītas pieejas, kas tika izmantotas, lai nodrošinātu, ka savāktā informācija ir visaptveroša un ietver dažādus ieinteresēto personu viedokļus, tādējādi veidojot pārredzamu, uz pierādījumiem balstītu un labi pamatotu novērtējumu.

3. Savāktās informācijas analīze

3.1. Dalībvalstu un MI padomes apspriešanās laikā saņemtās informācijas analīze

- (26) MI birojs ar attiecīgo MI padomes apakšgrupu⁷ starpniecību apspriedās ar dalībvalstīm un aicināja tās sniegt savu ieguldījumu tieši sanāksmju laikā vai rakstveidā.

3.1.1. Dalībvalstu nostāja attiecībā uz nepieciešamību pārskatīt MI akta 5. pantā iekļautās aizliegtās prakses sarakstu

Vispārējā nostāja

- (27) Apspriežoties ar attiecīgo MI padomes apakšgrupu, lielākā daļa klātesošo dalībvalstu norādīja, ka šajā posmā tās nesaskata vajadzību grozīt MI akta 5. pantā noteiktās aizliegtās MI prakses sarakstu. Arī deviņas dalībvalstis, kas iesniedza rakstveida paziņojumus e-pastā, apstiprināja, ka nesaskata nepieciešamību grozīt šo sarakstu. Līdzīgas atbildes tika saņemtas arī no diviem novērotājiem apakšgrupā.
- (28) Atbildes sniegušo dalībvalstu pārstāvji atkārtoti norādīja, ka, tā kā MI akta noteikumus par MI sistēmu un aizliegtas prakses definīciju sāka piemērot tikai 2025. gada 2. februārī, noteikumi par izpildi kļūs piemērojami 2026. gada 2. augustā, bet izpildes mehānismi vēl nedarbojas, tāpēc īpaši kaitējošas un ļaunprātīgas prakses, kas ir pretrunā ES vērtībām un pamattiesībām, izvērtēšana tikai sākas. Ņemot vērā īso periodu kopš MI akta 5. panta piemērošanas sākuma, pašlaik trūkst praktiskas pieredzes un konkrētu lietošanas gadījumu,

⁷ Proti, MI padomes apakšgrupas aizliegumu jautājumos ceturtajā sanāksmē, kas notika 2025. gada 13. maijā, dalībvalstīm tika iesniegti jautājumi par nepieciešamību pārskatīt III pielikumā iekļauto lietošanas gadījumu sarakstu un MI akta 5. pantā noteikto aizliegtās MI prakses sarakstu; MI padomes III pielikuma apakšgrupas augsta riska MI sistēmu jautājumos trešajā sanāksmē, kas notika 2025. gada 16. maijā; MI padomes III pielikuma apakšgrupas tiesībaizsardzības un drošības jautājumos trešajā sanāksmē, kas notika 2025. gada 5. jūnijā, un MI padomes apakšgrupas mākslīgā intelekta finanšu pakalpojumu jomā otrajā sanāksmē, kas notika 2025. gada 13. maijā.

uz kuru pamata varētu novērtēt MI akta aizliegumu efektivitāti. Tādēļ tika secināts, ka jēgpilnāku ieguldījumu varēs sniegt tad, kad attiecīgie noteikumi būs bijuši spēkā ilgāku laikposmu. Pagaidām dalībvalstis norādīja, ka šobrīd ir maz konkrētu datu vai analīzes, kas pamatotu pārskatīšanu.

- (29) Ņemot vērā šos apsvērumus, dalībvalstu vispārējā nostāja bija tāda, ka jebkādi centieni, kuru mērķis ir pārskatīt vai grozīt aizliegtās prakses sarakstu, būtu piemērotāki vēlākā posmā, kad būs uzkrāta pietiekama īstenošanas pieredze.

Jautājumi, kas atzīmēti turpmākai pārraudzībai

- (30) Viena dalībvalsts ierosināja, ka varētu būt lietderīgi izvērtēt iespēju iekļaut aizliegtās MI prakses sarakstā **MI sistēmas, kas paredzētas tādas ļaunprogrammatūras izstrādei vai izplatīšanai**, kura varētu kaitēt kritiskajai infrastruktūrai, apdraudēt datubāzes vai radīt riskus pamattiesībām. Izanalizējusi šo ierosinājumu, Komisija uzskatīja, ka riski, ko šāds aizliegums varētu novērst, jau varētu būt pietiekami aptverti dažādos ES tiesību aktos⁸, taču norādīja uz nepieciešamību turpināt pārraudzīt un novērtēt šo jautājumu.

3.1.2. Dalībvalstu nostāja attiecībā uz nepieciešamību grozīt MI akta III pielikumā minētos augsta riska lietošanas gadījumus

Vispārējā nostāja

- (31) Nepieciešamība grozīt MI akta III pielikumā iekļauto augsta riska lietošanas gadījumu sarakstu tika apspriesta vairākās MI padomes apakšgrupu sanāksmēs. Šajās sanāksmēs daudzas klātesošās dalībvalstis norādīja, ka pašlaik neredz vajadzību grozīt III pielikumu. Turklāt septiņas dalībvalstis iesniedza rakstveida paziņojumus ar e-pasta starpniecību, apstiprinot, ka tās šajā posmā nesaskata vajadzību grozīt III pielikumu.
- (32) Līdzīgi iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem saistībā ar iespējamiem grozījumiem MI akta 5. pantā norādītās aizliegtās MI prakses sarakstā atbildes sniegušās dalībvalstis atkārtoti norādīja, ka tās joprojām izvērtē tiesiskā regulējuma ietekmi uz pašreizējiem augsta riska MI lietošanas gadījumiem, kas uzskaitīti III pielikumā. Noteikumi par augsta riska MI sistēmām vēl nav piemērojami, un attiecīgās Komisijas pamatnostādnes par augsta riska MI sistēmu klasifikāciju joprojām tiek izstrādātas. Ņemot vērā šos apsvērumus, dalībvalstis kopumā uzskatīja, ka ir pārāgri veikt grozījumus augsta riska lietošanas gadījumu aktuālajā sarakstā, kas iekļauts MI akta III pielikumā.

Jautājumi, kas atzīmēti turpmākai pārraudzībai

- (33) Divas dalībvalstis pauda bažas par dažiem konkrētiem MI lietošanas gadījumiem⁹.

⁸ Piemēram, ES kibernetikas tiesību akti (no jaunākajiem tiesību aktiem, sk. ES Kibersolidaritātes aktu), Direktīva 2013/40/ES par uzbrukumiem informācijas sistēmām, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2005/222/TI.

⁹ Kā minēts iepriekš, Komisijas Pamatnostādnes par augsta riska MI sistēmām tiks izdotas tikai 2026. gadā. Tādējādi dalībvalstu, ieinteresēto personu vai MI incidentu datubāzu sniegtie konkrētu augsta riska MI sistēmu novērtējumi ir veikti, pamatojoties tikai uz MI akta tekstu. Tā kā pašreizējā posmā ir pieejami ierobežoti norādījumi, ne vienmēr bija iespējams veikt konkrētus novērtējumus, un šie gadījumi ir atzīmēti turpmākai pārraudzībai.

- (34) Viena no identificētajām problēmām bija saistīta ar **pašpalīdzības (terapijas) MI sarunbotu**¹⁰ regulējumu, jo uz tiem neattiecas Medicīnisko ierīču regula¹¹. Pašpalīdzības (terapijas) MI sarunboti ir digitāli rīki, ko darbina MI un kas ir izstrādāti, lai sniegtu lietotājiem palīdzību un emocionālo atbalstu garīgās veselības jomā, izmantojot sarunu saskarnes. Lai gan tie tiek pozicionēti kā labbūtības rīki, nevis medicīniskas ierīces, tie tomēr ietekmē lietotāju lēmumus, kas saistīti ar garīgo veselību, un var apstrādāt sensitīvus personas datus. Tādējādi pastāv risks, ka šādu sarunbotu sniegtā palīdzība un emocionālais atbalsts varētu negatīvi ietekmēt personu garīgo veselību. Ņemot to vērā, viena dalībvalsts izvirzīja jautājumu par to, vai šādas sistēmas būtu jāklasificē kā augsta riska MI sistēmas.
- (35) IZanalizējusi šo jautājumu, Komisija uzskata, ka tad, ja pašpalīdzības sarunboti atbilst medicīniskas ierīces definīcijai, uz tiem attiecas stingrās prasības un kontrole saskaņā ar Medicīnisko ierīču regulu. Turklāt uz viskaitīgākajiem pašpalīdzības MI sarunbotiem potenciāli attiecas MI akta 5. panta a) un b) punktā noteiktie aizliegumi. Šobrīd citus pašpalīdzības MI sarunbotus nevar klasificēt kā augsta riska sarunbotus, jo uz lielāko daļu šādu MI sistēmu nav iespējams attiecināt kādu no pašlaik III pielikumā uzskaitītajiem lietošanas gadījumiem, ar dažiem konkrētiem izņēmumiem, kuri jau ietilpst minētajā pielikumā¹². Turklāt MI akta 50. pantā noteiktie informēšanas pienākumi vismaz zināmā mērā var mazināt dažus riskus, kas saistīti ar pašpalīdzības MI sarunbotiem, jo īpaši tos, kas saistīti ar informētu lēmumu pieņemšanu un mijiedarbības iespējamo psiholoģisko ietekmi uz personām. Tāpēc Komisija izvērtēs, kā šie noteikumi praksē novērš iepriekš minētos riskus, pirms apsvērs jebkādus grozījumus III pielikumā. Tomēr Komisija atzīst, ka šajā posmā šāda veida MI sistēmu izmantošana un ar tām saistītie potenciālie riski turpmākajos gados būtu cieši jāpārtrauga un jāvēc papildu pierādījumi, jo īpaši pēc tam, kad sāks piemērot MI akta noteikumus par augsta riska MI sistēmām.
- (36) Vēl viena problēma bija saistīta ar **MI vadītu personalizētu mācīšanos**. Pašreizējā analīze, kuras pamatā ir MI akta 7. pantā uzskaitītie kritēriji, liek Komisijai secināt, ka pašmācības (neatkarīgas mācīšanās) MI sistēmas vairumā gadījumu nerada riskus, kas būtu līdzvērtīgi MI akta III pielikumā uzskaitīto MI sistēmu radītajiem riskiem vai lielāki par tiem. Proti, trūkst empīrisku pierādījumu par augstu kaitējuma risku saistībā ar šādām sistēmām, un nav ziņu par incidentiem, kuros būtu iesaistītas šādas sistēmas. Līdzīgs secinājums attiecināms arī uz MI sistēmām, ko izmanto, lai izstrādātu personalizētus mācību materiālus pašmācības (neatkarīgas mācīšanās) kontekstā. Citi lietošanas gadījumi, kas saistīti ar MI vadītu personalizētu mācīšanos, ir sīkāk precizēti gaidāmajās Komisijas pamatnostādnēs par augsta riska sistēmu klasifikāciju.
- (37) Visbeidzot, viena dalībvalsts ierosināja paplašināt MI akta III pielikumu, lai aptvertu MI lietošanas gadījumus, kad **publiskas iestādes piešķir atļaujas** gadījumos, kad persona piesakās, piemēram, uz autovadītāja apliecību, šaujamo ieroci un munīcijas iegādes atļauju

¹⁰ Līdzīgas bažas pauda arī dažādas ieinteresētās personas (sk. 3.2. iedaļu).

¹¹ Ja sarunbots tiek tirgots kā tāds, kas palīdz saistībā ar konkrētiem garīgās veselības traucējumiem vai sniedz lietotājam norādījumus saistībā ar terapeitiskiem pasākumiem, tas, visticamāk, ietilpst Medicīnisko ierīču regulas darbības jomā, jo to var uzskatīt par programmatūru, kas paredzēta slimību ārstēšanai vai atvieglošanai (Medicīnisko ierīču regulas 2. panta 1. punkts). Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/745 (2017. gada 5. aprīlis), kas attiecas uz medicīniskām ierīcēm, ar ko groza Direktīvu 2001/83/EK, Regulu (EK) Nr. 178/2002 un Regulu (EK) Nr. 1223/2009 un atceļ Padomes Direktīvas 90/385/EEK un 93/42/EEK. OV L 117, 5.5.2017., l. 1–175. lpp.

¹² Piemēram, MI pašpalīdzības sarunboti ar emociju atpazīšanas funkcijām. MI sistēmas, ko paredzēts izmantot emociju atpazīšanai, ir klasificētas kā augsta riska sistēmas saskaņā ar III pielikuma 1. punkta c) apakšpunktu.

vai atļauju darbībām ar ķīmiskām vielām vai darbam ar sprāgstvielām. Šajā posmā ir maz pierādījumu tam, ka šādi lietošanas gadījumi pamato augsta riska klasifikāciju, balstoties uz MI akta 7. pantā noteiktajiem kritērijiem. Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka ir jāturpina pārraudzīt šos riskus.

3.2. Apspriešanās ar ieinteresētajām personām ietvaros saņemtās informācijas analīze

- (38) No 2025. gada 6. jūnija līdz 18. jūlijam Komisija organizēja apspriešanos ar daudzām ieinteresētajām personām¹³, lai apkopotu viedokļus par MI akta noteikumu īstenošanu saistībā ar augsta riska MI sistēmām. Šīs apspriešanās laikā tika aplūkoti arī vairāki jautājumi par iespējamo nepieciešamību grozīt MI akta III pielikumā iekļauto augsta riska lietošanas gadījumu sarakstu un MI akta 5. pantā norādītās aizliegtās MI prakses sarakstu.
- (39) Kopumā tika saņemtas 547 atbildes no dažādām ieinteresētajām personām, tai skaitā uzņēmumiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, akadēmisko aprindu pārstāvjiem, publiskajām iestādēm un personām, kas darbojas privātā statusā¹⁴.

3.2.1. Ieinteresēto personu viedokļi par nepieciešamību pārskatīt MI akta 5. pantā noteikto aizliegumu sarakstu

- (40) Lai gan ievērojams skaits ieinteresēto personu uzskatīja, ka pašreizējais saraksts ir pietiekams¹⁵, citas ierosināja iekļaut papildu aizliegumus¹⁶. Lielākā daļa respondentu no ieinteresēto personu vidus ierosināja neatcelt nevienu no spēkā esošajiem aizliegumiem.
- (41) Ieinteresēto personu ierosinājumus iekļaut papildu aizliegumus Komisija izvērtēja, piemērojot iepriekš 2.1.1. iedaļā izklāstīto metodiku un kritērijus. Proti, pamatojoties uz saņemtajiem ierosinājumiem, Komisija centās identificēt praksi, ko var uzskatīt par īpaši kaitējošu un ļaunprātīgu, kas ir pretrunā ES vērtībām un pamattiesībām un kas nav pietiekami reglamentēta spēkā esošajos ES tiesību aktos. Šī pieeja bija pamatā novērtējumam, vai ir pamatots iemesls iekļaut ierosinātos papildinājumus aizliegtās MI prakses sarakstā vai arī tiem var piemērot citus regulatīvos mehānismus, kas paredzēti MI aktā vai, iespējams, citos ES tiesību aktos.
- (42) Liela daļa ierosinājumu tika uzskatīti par pietiekami aptvertiem spēkā esošajos MI akta noteikumos, piemēram, daļa no tiem jau ir iekļauti MI akta 5. pantā noteiktajos

¹³ [Komisija sāk sabiedrisko apspriešanu par augsta riska MI sistēmām | Eiropas e-tiesiskuma portāls.](#)

¹⁴ Kopumā 409 respondenti norādīja, ka pārstāv organizāciju. No tiem lielākā respondentu grupa pārstāvēja uzņēmumus (150 atbildes), nākamās bija apvienības (93 atbildes) un tie respondenti, kuri norādīja, ka pārstāv "citu organizāciju" (81 atbilde). Pilsoniskās sabiedrības organizācijas vai apvienības sniedza 56 atbildes, savukārt pētniecības institūti (11 atbildes), universitātes (7 atbildes), domnīcas (6 atbildes) un patērētāju organizācijas (5 atbildes) veidoja organizāciju mazākumu. Kopumā 138 respondenti norādīja, ka rīkojas privātpersonas statusā. Šajā kategorijā lielākās grupas bija tās, kas sevi raksturoja kā citus neatkarīgus ekspertus vai organizācijas ar attiecīgām speciālajām zināšanām (35), MI sistēmu nodrošinātāji (34) un akadēmisko aprindu pārstāvji (28), savukārt 14 izvēlējās atbildi "cits", bet 13 norādīja, ka ir MI sistēmu uzturētāji. Daži citi respondenti, kas atzīmēja, ka rīkojas privātpersonas statusā, norādīja uz saikni ar pilsoniskās sabiedrības organizāciju (7), citiem operatoriem (3), uzņēmumu apvienību (2) vai uzraudzības iestādi (2).

¹⁵ Gan respondenti, kuri skaidri pauda šo viedokli savās atbildēs, gan tie, kuri nesniedza komentārus par attiecīgo jautājumu, uzskatīja, ka pašreizējais aizliegumu saraksts ir pietiekams.

¹⁶ Nedaudz vairāk kā 10 % respondentu.

aizliegumos, dažas MI sistēmas jau ir klasificētas kā augsta riska sistēmas saskaņā ar MI akta III vai I pielikumu, bet daļai piemēro MI akta 50. pantā noteiktās pārredzamības prasības. Daži ierosinājumi, kas izvērtēti, ņemot vērā pašreizējo MI izstrādes un ieviešanas posmu, kā arī ņemot vērā reģistrētos MI incidentus, šķiet, neatbilst MI aktā noteiktajai robežvērtībai, lai varētu piemērot aizliegumu¹⁷.

(43) Turpmākai pārraudzībai un prakses izvērtēšanai tika atzīmētas šādas ieinteresēto personu atkārtoti paustās bažas.

- Biometrijas jomā daudzi ierosinājumi bija vērsti uz to, lai paplašinātu MI akta 5. panta 1. punkta f) apakšpunktā noteikto **emociju atpazīšanas tehnoloģiju** izmantošanas aizliegumu. Šāda izmantošana ir aizliegta, ja to izmanto darbavietā un izglītības iestādēs¹⁸. Visās pārējās jomās šādas izmantotās sistēmas klasificē kā augsta riska MI sistēmas saskaņā ar MI akta III pielikuma 1. punktu. Turklāt MI akta 50. panta 3. punktā ir noteikts, ka emociju atpazīšanas sistēmu uzturētājiem ir jāinformē par sistēmas darbību fiziskas personas, kas pakļautas šīs sistēmas iedarbībai. Tomēr vairāki respondenti pauda bažas par šādu sistēmu izmantošanu sensitīvos kontekstos, piemēram, migrācijas jomā, un ierosināja, ka tā vietā, lai tām kā augsta riska sistēmām piemērotu regulatīvās prasības, to izmantošana šajās konkrētajās jomās tiktu skaidri aizliegta. Tā kā trūkst empīrisku pierādījumu tam, ka šādu sistēmu klasificēšana par augsta riska sistēmām nav pietiekama, lai nodrošinātu pamattiesību aizsardzību, Komisija neuzskata, ka šajā sakarā būtu nekavējoties jāgroza MI akta 5. pants. Tomēr šī joma ir atzīmēta kā atbilstoša turpmākai apspriešanai.
- Vairākas ieinteresētās personas izvirzīja jautājumu par tādu **MI sistēmu klasifikāciju, kas ļauj izmantot maldinošas saskarnes un atkarību izraisošu dizainu**. Komisija uzskata, ka uz viskaitīgākajiem šādas prakses gadījumiem šobrīd jau attiecas spēkā esošie aizliegumi, jo īpaši tie, kas uzskaitīti MI akta 5. panta a) un b) punktā. Turklāt uz šādu praksi var attiekties citi ES tiesību akti, piemēram, Negodīgas komercprakses direktīva¹⁹ un Digitālo pakalpojumu akts²⁰, neatkarīgi no tā, vai šāda prakse ir MI balstīta. Tomēr šāda prakse joprojām rada nopietnas bažas. Tiek uzskatīts, ka ir svarīgi cieši pārraudzīt tās attīstību, lai novērtētu, vai spēkā esošie ES tiesību akti joprojām nodrošina pienācīgu aizsardzību, jo īpaši gadījumos, kad MI sistēmas ļauj izmantot maldinošas saskarnes un atkarību izraisošu dizainu.
- Vairākas ieinteresētās personas pievērsa uzmanību MI sistēmām, kas **veicina krāpniecību un rada kailfoto un citus ļaunprātīgus un pazemojošus dziļviltjumus**. Šī kaitnieciskā prakse tika identificēta arī incidentu analizē un ir sīkāk aplūkota 3.3.3. iedaļā.

¹⁷ Piemēram, ierosinājumi aizliegt MI sistēmas, ko izmanto migrācijas pārvaldībā; balss klonus, ko izmanto patērētājiem paredzētos MI lietojumos, vai MI ģenerētas personas, ko izmanto politiskajai ziņapmaiņai.

¹⁸ Ņemot vērā gadījumus, kad MI sistēmas lietojumu paredzēts ieviest vai laist tirgū medicīnisku vai drošības apsvērumu dēļ.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (Negodīgas komercprakses direktīva). OV L 149, 11.6.2005., 22.–39. lpp.

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts). OV L 277, 27.10.2022., 1.–102. lpp.

3.2.2. Ieinteresēto personu viedokļi par nepieciešamību grozīt MI akta III pielikumā minētos lietošanas gadījumus

- (44) Lai gan ievērojams skaits ieinteresēto personu uzskatīja, ka MI akta III pielikumā iekļautais augsta riska lietošanas gadījumu saraksts ir pietiekams²¹, citas ierosināja jomu nosaukumiem pievienot jaunus lietošanas gadījumus, paplašinot pašreizējo lietošanas gadījumu sarakstu, kā arī diskutēja par to, vai pielikumā nebūtu jāpievieno jauni jomu nosaukumi²². Lielākā daļa ieinteresēto personu pauda viedokli, ka nevienu pašlaik III pielikumā iekļauto lietošanas gadījumu nevajadzētu svītrot.
- (45) Ievērojamu skaitu ierosinājumu Komisija novērtēja kā tādus, kas ir pietiekami ņemti vērā spēkā esošajos MI akta noteikumos²³. Pārējie ierosinājumi iekļaut papildu lietošanas gadījumus un jomu nosaukumus tika izvērtēti, ņemot vērā MI akta 7. pantā uzskaitītos kritērijus (sk. 2.1.2. iedaļu). Tika izskatīti vairāki ierosinātie lietošanas gadījumi, bet netika uzskatīts, ka tie rada kaitējuma risku, kas būtu līdzvērtīgs vai lielāks par tiem, kuri jau uzskaitīti MI akta III pielikumā²⁴. Vairāki lietošanas gadījumi, kurus ieinteresētās personas uzskatīja par bažas raisošiem, jau varētu būt ietverti MI akta III pielikumā iekļautajā augsta riska lietošanas gadījumu sarakstā, un tika norādīts, ka tie tiks sīkāk precizēti augsta riska MI sistēmu klasifikācijas pamatnostādņēs, ko Komisija pašlaik izstrādā²⁵.
- (46) Komisija ir apzinājusi turpmāk minētos problemātiskos aspektus, uz ko atkārtoti norādījušas ieinteresētās personas, lai tos pastāvīgi pārraudzītu un novērtētu.
- Ievērojams skaits ierosinājumu attiecās uz **MI akta III pielikuma 5. punktu**. Saistībā ar 5. punkta a) apakšpunktu vairākas ieinteresētās personas pauda bažas par to, ka trūkst skaidras atsauces uz MI sistēmām, ko izmanto valsts pārvaldē, lai pārvaldītu piekļuvi sociālajiem pabalstiem un sociālajiem mājokļiem. Attiecībā uz 5. punkta b) apakšpunktu ieinteresētās personas norādīja, ka nav skaidri aptvertas MI sistēmas, ko izmanto īrnieku pārbaudēs un privātajos pakalpojumos (piemēram, telekomunikāciju, komunālajos pakalpojumos). Saistībā ar 5. punkta c) apakšpunktu tika paustas bažas, ka pašreizējais augsta riska lietošanas gadījums attiecas tikai uz dzīvības un veselības apdrošināšanu, neminot citus būtiskus apdrošināšanas veidus (piemēram, transportlīdzekļu apdrošināšanu, profesionālās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, mājokļa apdrošināšanu, invaliditātes apdrošināšanu). Tika arī ierosināts paplašināt 5. punkta d) apakšpunktu, iekļaujot tajā MI sistēmas, kas ietekmē tādus lēmumus par reaģēšanu ārkārtējās situācijās, kuri ietekmē drošību un tiesības (piemēram, piespiedu evakuācija, pārvietošanās ierobežojumi). Lai gan daudzi ierosinājumi tika ņemti vērā un tiks turpmāk precizēti gaidāmajās Komisijas

²¹ Gan respondenti, kuri skaidri pauda šo viedokli savās atbildēs, gan tie, kuri nesniedza komentārus par attiecīgo jautājumu, uzskatīja, ka pašreizējais augsta riska MI lietošanas gadījumu saraksts III pielikumā ir pietiekams.

²² Aptuveni 20 % respondentu.

²³ Piemēram, ierosinājumi iekļaut konkrētas biometriskās sistēmas kā augsta riska sistēmas (jau ietvertas III pielikuma 1. punktā).

²⁴ Piemēram, MI sistēmas, kas izstrādātas tiešsaistes pakalpojumu sniedzējiem, lai nodrošinātu, ka sabiedriskas nozīmes audiovizuālo mediju pakalpojumi tiek pienācīgi pamanīti; dažas MI sistēmas, ko izmanto lopkopībā.

²⁵ Piemēram, bažas, kas paustas attiecībā uz konkrētām MI sistēmām, ko izmanto nodarbinātības jomā un emociju atpazīšanai.

pamatnostādnēs par augsta riska sistēmu klasifikāciju, MI birojs cieši pārraudzīs MI sistēmu ieviešanu jomā, uz kuru attiecas MI akta III pielikuma 5. punkts, un jo īpaši situācijās, kad III pielikumā nav iekļauts attiecīgais augsta riska lietošanas gadījums saistībā ar konkrētām MI sistēmām. Īpaša uzmanība tiks pievērsta empīrisku datu vākšanai par faktisko kaitējumu un iespējamo regulējuma nepilnību atklāšanai, kas varētu pamatot III pielikuma 5. punktā iekļautā augsta riska lietošanas gadījumu saraksta grozīšanu vai papildināšanu vai jomas nosaukuma paplašināšanu.

- Apspriešanās ar ieinteresētajām personām vairākkārt tika uzdots jautājums, saistībā ar kuru jau bija paudusi bažas viena dalībvalsts (sk. 3.1. iedaļu) un kurš attiecās uz **MI sarunbiedriem un MI sarunbotiem, kas sniedz psiholoģisko atbalstu**. Ieinteresētās personas norādīja uz šīm MI sistēmām gan saistībā ar iespējamo nepieciešamību grozīt aizliegtās MI prakses sarakstu, gan III pielikumā uzskaitīto lietošanas gadījumu sarakstu. Kā minēts iepriekš, ja šādām sistēmām ir sublimināla, manipulatīva vai maldinoša ietekme vai ja tās kaitnieciskā veidā izmanto personas ievainojamību, uz tām var attiekties MI akta 5. panta a) un b) punktā noteiktie aizliegumi. Ja šādās sistēmās ir iekļauti emociju atpazīšanas elementi, tās var klasificēt kā augsta riska sistēmas saskaņā ar MI akta III pielikuma 1. punkta c) apakšpunktu. Pārredzamības pienākumi arī paredz, ka lietotāji ir jāinformē par to, ka viņi mijiedarbojas ar MI tērzētavu vai ka viņiem tiek piemērotas emociju atpazīšanas vai biometriskās kategorizācijas sistēmas. Papildu aizsardzības pasākumi attiecīgā gadījumā ir paredzēti Digitālo pakalpojumu aktā²⁶ un ES datu aizsardzības tiesību aktos²⁷. Tomēr, ņemot vērā, ka pieaug MI sarunbiedru un MI sarunbotu, kas sniedz psiholoģisko atbalstu, izplatība, Komisija uzskata, ka turpmākajos gados ir svarīgi cieši pārraudzīt to izstrādi, lai vāktu papildu pierādījumus un novērtētu, vai spēkā esošais tiesiskais regulējums joprojām ir piemērots, lai novērstu riskus, ko tie var radīt.
- Dažas ieinteresētās personas ierosināja klasificēt **MI sistēmas, ko izmanto parādu piedziņā un izpildē**, kā augsta riska sistēmas, norādot, ka tās arvien vairāk izmanto enerģijas, telesakaru un finanšu pakalpojumu sniedzēji. Šādas MI sistēmas varētu ietilpt MI akta III pielikuma 5. vai 8. punkta darbības jomā. Komisija turpinās pārraudzīt šīs sistēmas, lai redzētu, cik intensīvi tās tiek ieviestas un kāds kaitējums var rasties, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātiem patērētājiem.

²⁶ Digitālo pakalpojumu akts (DPA) aizliedz manipulatīvu saskarņu izstrādi (maldinošas saskarnes) un uzliek ļoti lielu tiešsaistes platformu (*VLOP*) un ļoti lielu tiešsaistes meklētājprogrammu (*VLOSE*) nodrošinātājiem pienākumu apzināt, novērtēt un analizēt visus sistēmiskos riskus, kas izriet no to pakalpojumu un to attiecīgo sistēmu, tai skaitā algoritmisko sistēmu, konstrukcijas vai darbības (DPA 34. pants). Pakalpojumu sniedzējiem ir arī jāievieš saprātīgi, samērīgi un iedarbīgi riska mazināšanas pasākumi, tai skaitā jātestē un jāpielāgo savas algoritmiskās sistēmas (DPA 35. pants). DPA arī paredz, ka nepilngadīgajiem piekļūstamu tiešsaistes platformu nodrošinātājiem ir jāievieš pienācīgi un samērīgi pasākumi, lai savā pakalpojumā nodrošinātu augstu nepilngadīgo privātuma un drošības līmeni (DPA 28. panta 1. punkts). Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts). OV L 277, 27.10.2022., 1.–102. lpp.

²⁷ Piemēram, datu apstrādes principi un VDAR noteiktās datu subjektu tiesības, kas būtu piemērojamas saistībā ar MI sistēmu, piemēram, tāpēc, ka personas dati tiek izmantoti MI sistēmas izstrādei vai tiek ievadīti vai izvadīti tās ieviešanas laikā. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula). OV L 119, 4.5.2016., 1.–88. lpp.

- Vairākas ieinteresētās personas ierosināja paplašināt MI akta III pielikuma 2. punkta darbības jomu, kas attiecas uz MI sistēmām, kuras izmanto **kritiskās infrastruktūras** jomā. Tika ierosināts, ka šajā jomā būtu jāiekļauj ne tikai tās MI sistēmas, kas darbojas kā produktu drošības sastāvdaļas, bet daudz plašāks tādu sistēmu klāsts, kuras ir neatņemama infrastruktūras uzticamības un nepārtrauktības nodrošināšanas daļa. Ņemot vērā šos ierosinājumus, ir nepieciešama turpmāka MI sistēmu pārraudzība šajā jomā, lai novērtētu ieviešanas intensitāti un kaitējumu, ko šādas sistēmas var radīt praksē.

3.3. Empīriskie pētījumi: MI incidentu datubāzu un citu avotu analīze

(47) Šā ziņojuma vajadzībām tika aplūkota un analizēta arī informācija attiecīgajās MI incidentu datubāzēs. Šī dokumentu izpēte tika veikta, lai identificētu bīstamu praksi un MI sistēmu izraisītus iepriekšējus incidentus, kas varētu sniegt empīriskus pierādījumus par tādiem riskiem veselībai, drošībai un pamattiesībām, kuri jau ir konstatēti praksē, ar nolūku šo informāciju izmantot pārskatīšanas novērtējumā. Lai gan nākamajā sadaļā izklāstītie empīriskie pētījumi kalpo par papildu avotu, kas palīdz kartēt pieejamos datus par MI sistēmu radīto kaitējumu un incidentiem, tiem piemīt raksturīgi ierobežojumi, ņemot vērā to, ka analizētās incidentu datubāzes nesatur pilnīgu un pārbaudītu informāciju par visiem MI incidentiem. Turklāt daudzi incidenti ir pasaules mēroga un neaprobežojas ar Eiropu, un ne vienmēr ir pieejama detalizēta informācija, kas ļautu pareizi kategorizēt incidentus saskaņā ar MI aktu.

3.3.1. Datubāzes un hronoloģisks pārskats

(48) Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) MI incidentu un apdraudējumu pārraudzības instruments (*AIM*)²⁸ bija galvenā datubāze, uz kuru pamatojās šī dokumentu izpēte. Šī datubāze ir bezmaksas atvērta pirmkoda projekts, kura mērķis ir tādu kaitējumu vai gandrīz notikušu kaitējumu vēstures indeksēšana, kas reālajā pasaulē ir materializējušies, ieviešot MI sistēmas. Šī datubāze ir balstīta uz MI, un tajā apkopo publiski pieejamos avotos iegūtu informāciju par incidentiem, kas saistīti ar MI (galvenokārt par MI incidentiem, ko atspoguļojuši mediji). Otra Komisijas izmantotā datubāze bija Masačūsetsas Tehnoloģiju institūta (MIT)²⁹ MI riska repozitorijs³⁰. Šo datubāzi galvenokārt analizēja, lai izstrādātu incidentu analīzes metodiku.

²⁸ Pieejams vietnē https://oecd.ai/en/incidents?search_terms=%5B%5D&and_condition=false&from_date=2014-01-01&to_date=2025-05-27&properties_config=%7B%22principles%22:%5B%5D,%22industries%22:%5B%5D,%22harm_types%22:%5B%5D,%22harm_levels%22:%5B%5D,%22harmed_entities%22:%5B%5D%7D&only_threats=false&order_by=date&num_results=20.

²⁹ Šim repozitorijam ir trīs daļas: i) MI risku datubāze; ii) MI risku cēloņsakarības taksonomija (klasificē, kā, kad un kāpēc rodas MI riski) un iii) MI risku taksonomija pēc jomas (MI risku klasificēšana septiņās jomās (piemēram, “Maldinoša informācija”) un 24 apakšjomās (piemēram, “Nepatiesa vai maldinoša informācija”).

³⁰ Pieejams vietnē <https://airisk.mit.edu/>.

- (49) Tā kā incidentu datubāzes publicē tikai īsus kopsavilkumus par paziņotajiem notikumiem, uz šiem avotiem balstītā analīze zināmā mērā bija ierobežota. Īsi apraksti neļauj konsekventi precīzi novērtēt incidentu raksturlielumus, kā arī ne vienmēr ļauj veikt precīzu kategorizāciju saskaņā ar šajā ziņojumā izmantoto metodisko sistēmu, kā norādīts iepriekš 2.1. iedaļā. Šo ierobežojumu un nosacījumu dēļ šajā ziņojumā ir atsauce uz vispārinātiem kvantificēšanas terminiem (piemēram, “būtiska daļa” vai “maza daļa”), nevis sniegts precīzs incidentu īpatsvars.
- (50) Lai dotu pietiekami daudz laika incidentu analīzei, aptvertais laikposms attiecās tikai uz incidentiem, par kuriem ziņots no 2024. gada 1. janvāra (pēc sarunu pabeigšanas par MI aktu) līdz 2025. gada 31. maijam. Kopumā ESAO MI incidentu un apdraudējumu pārraudzības instrumentā (*AIM*) šajā periodā ir ziņas par 3791 incidentu.

3.3.2. Paziņoto incidentu kategorizācija

- (51) Pirmajā analīzes posmā visi paziņotie incidenti, t. i., 3791 incidents, tika iedalīti sešās kategorijās. Šīs kategorijas ietvēra:
1. incidentus, kas neietilpst MI akta darbības jomā;
 2. incidentus, uz kuriem, visticamāk, attiecas MI akta I pielikums;
 3. incidentus, uz kuriem, visticamāk, attiecas MI akta 50. pants;
 4. incidentus, kas rada hipotētiskus riskus, bet nav radījuši nekādu kaitējumu ziņošanas brīdī;
 5. incidentus, uz kuriem potenciāli attiecas (vai varētu attiekties) MI akta 5. pants, un
 6. incidentus, uz kuriem potenciāli attiecas (vai varētu attiekties) MI akta III pielikums.
- (52) Lai gan informācija 1.–4. kategorijā tika apkopota, lai labāk izprastu kopējo MI incidentu ainu, saskaņā ar šajā ziņojumā izmantoto metodiku un iepriekš minētajiem kritērijiem sīkāk tika analizēti tikai 5. un 6. kategorijas incidenti (2.1. iedaļa).
- (53) Analīze parādīja, ka gandrīz puse no visiem paziņotajiem incidentiem attiecīgajā laikposmā neietilpa MI akta darbības jomā vai bija pietiekami aptverti citos ES instrumentos³¹. Turklāt aptuveni 10 % no paziņotajiem incidentiem, visticamāk, ietilpst MI akta I pielikuma³² darbības jomā, un tādējādi ir paredzams, ka šādu incidentu risks mazināsies, tiklīdz sāks piemērot šos MI akta noteikumus. Daļa no paziņotajiem incidentiem varētu ietilpt MI akta 50. panta³³ darbības jomā, un tāpēc arī šajā gadījumā var gaidīt, ka to risks mazināsies, kad sāks piemērot šo MI akta daļu. Visbeidzot, daži no paziņotajiem incidentiem bija hipotētiski un tāpēc tika izslēgti no turpmākas analīzes, kas

³¹ Šie incidenti kopumā attiecās uz jautājumiem, kas risināti citos attiecīgos ES tiesību aktos, piemēram, uz datu privātuma pārkāpumiem, kas ietilpst VDAR darbības jomā. Daudzi no šiem incidentiem attiecās uz autortiesību strīdiem, kuriem piemēro tādus instrumentus kā ES tiesību aktus autortiesību jomā. Turklāt daudzi incidenti radās jomās, kas ir dalībvalstu kompetencē, piemēram, MI izmantošana militāros lietojumos.

³² Šādi incidenti galvenokārt bija saistīti ar kaitējumu, ko radīja medicīniskajās ierīcēs vai bezvadītāja transportlīdzekļos izmantotais MI.

³³ Šie incidenti attiecas uz dziļviltojumiem, kuriem trūkst piemērotu ūdenszīmju vai citu pārredzamības pasākumu.

aprobežojās ar faktisku kaitējumu, kurš incidenta dēļ ir radies vai pamatoti ticami varētu rasties.

- (54) Aptuveni 30 % no paziņotajiem incidentiem Komisija atzina par būtiskiem, lai tos analizētu sīkāk. Aptuveni divas trešdaļas no šiem incidentiem vai nu ietilpa MI akta 5. panta darbības jomā, vai tika uzskatīti par pietiekami nozīmīgiem, lai novērtētu, vai tie atbilst kritērijiem iekļaušanai aizliegtās MI prakses sarakstā (2.1.1. iedaļa). Pārējie incidenti, t. i., viena trešdaļa no incidentiem, kas atzīti par būtiskiem, lai tos analizētu sīkāk, visticamāk, ietilpst MI akta III pielikumā uzskaitītajās augsta riska jomu kategorijās³⁴. Tomēr bija jāpārbauda, vai šie incidenti ir aptverti augsta riska lietošanas gadījumos, kas pašlaik uzskaitīti III pielikumā, vai, ja tā nav, vai tie atbilst kritērijiem iekļaušanai MI akta III pielikumā (kritēriji, kas aplūkoti iepriekš 2.1.2. iedaļā).

3.3.3. Turpmākai novērtēšanai izvēlēto incidentu novērtējums

- (55) Analīzes otrajā posmā tika novērtēts, vai uz 30 % paziņoto incidentu, kas novērtēti kā būtiski, lai tos analizētu sīkāk, attiecas 5. pantā noteiktie aizliegumi vai MI akta III pielikumā uzskaitītie lietošanas gadījumi. Ja ne, turpmākā novērtējuma mērķis bija noteikt, vai vajadzētu grozīt šos noteikumus, pievienojot vai svītrojot attiecīgos lietošanas gadījumus.

Incidenti, kuri potenciāli varētu ietilpt MI akta 5. pantā uzskaitītās aizliegtās MI prakses sarakstā

- (56) Attiecībā uz incidentiem, uz kuriem potenciāli varētu attiekties MI akta 5. pantā noteiktie aizliegumi, šķiet, ka šis noteikums jau attiecas uz daļu novērtēto incidentu³⁵. Dažus incidentus nevarēja ne atzīt par tādiem, uz kuriem attiecas MI akta 5. pantā noteiktie aizliegumi, ne izslēgt no šīs klasifikācijas, jo nebija pietiekama informācija, lai veiktu konkrētu novērtējumu.
- (57) Tomēr Komisija konstatēja, ka ievērojamu skaitu incidentu, iespējams, varētu klasificēt kā MI akta 5. pantā noteikto aizliegto praksi vai arī tie veido līdzīgu praksi ar īpaši kaitīgu un ļaunprātīgu ietekmi, uz kuru minētais noteikums skaidri neattiecas. Šie incidenti tika novērtēti saskaņā ar iepriekš 2.1.1. iedaļā aplūkotajiem kritērijiem. Šīs analīzes rezultātā Komisija atzīmēja šādas jomas:
- MI sistēmas, kas paredzētas, lai ģenerētu **dziļviltojumus, kuros bez personas piekrišanas tā atkailināta vai iesaistīta nepārprotami seksuālā darbībā, vai kas spēj šādus dziļviltojumus ģenerēt**, attēlojot reālus cilvēkus, tostarp nepilngadīgos. Komisija ir analizējusi, vai spēkā esošie aizliegumi attiecībā uz MI sistēmām, kas izmanto tīši manipulatīvus vai maldinošus paņēmienus (MI akta 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts) vai izmanto neaizsargātību vecuma, invaliditātes vai konkrētas sociālekonomiskās situācijas dēļ (5. panta 1. punkta b) apakšpunkts), radot būtisku

³⁴ Visbiežāk šie incidenti attiecas uz MI izmantošanu biometriskajā identifikācijā tiesībsardzības, robežkontroles pārvaldības, pamatpalpojumu, izglītības un profesionālās izglītības iestādēs, kā arī tiesvedībā un demokrātiskajos procesos.

³⁵ Šādi incidenti, uz kuriem, iespējams, attiecas MI akta 5. pants, aptvēra virkni tematu, piemēram, reāllaika biometrisko identifikāciju vai emociju atpazīšanu darbavietā.

kaitējumu, varētu attiekties uz MI sistēmām, kas ģenerē materiālus, kuros atspoguļota seksuāla vardarbība pret bērniem (*CSAM*), un nepārprotami seksuālus attēlus bez personas piekrišanas. Komisija secina, ka uz šādu praksi neattiecas ne MI akta 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts, ne 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts, jo šī prakse neietver manipulēšanu ar bērniem un upuriem, lai viņus iesaistītu kaitīgā rīcībā.

- MI sistēmas, kas paredzētas **krāpniecības un finanšu krāpšanas veicināšanai**. Šādas sistēmas potenciāli varētu ietilpt MI akta 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta darbības jomā, ja ir izpildīti minēto noteikumu nosacījumi, tai skaitā, ja tās atbilst būtiska finansiāla kaitējuma robežvērtībai. Tam ir nepieciešama arī ticama cēloņsakarība starp finansiālo kaitējumu, kas ir radies vai pamatoti ticami varētu rasties, un MI sistēmas izmantošanu (piemēram, dziļviltots saturs, uzdodoties par ģimenes locekli). Komisija uzskata, ka ir svarīgi izvērtēt, kā attīstās dalībvalstu prakse attiecībā uz to, kā interpretēt prasību par būtisku finansiālu kaitējumu, un kā tas ietekmēs šādas kaitīgas un krāpnieciskas MI prakses aptvērums MI akta 5. pantā noteiktajos aizliegumos.

Incidenti, kas saistīti ar III pielikumā iekļautajiem augsta riska lietošanas gadījumiem

(58) To incidentu analīze, kas ietilpst MI akta III pielikuma augsta riska jomu sadaļās, liecināja, ka uz ievērojamu šo incidentu daļu, visticamāk, jau attiecas minētajā pielikumā uzskaitītie īpašie lietošanas gadījumi³⁶. Turklāt daži paziņotie incidenti tika novērtēti kā tādi, kas nerada tādu kaitējuma risku, kurš būtu līdzvērtīgs tam, kas saistīts ar MI akta III pielikumā jau uzskaitītajiem lietošanas gadījumiem³⁷. Nelielu incidentu daļu nepietiekamas informācijas dēļ nebija iespējams skaidri klasificēt.

(59) Tika konstatēts ievērojams skaits incidentu, kas ietilpst MI akta III pielikumā uzskaitītajās jomu sadaļās; tomēr tie nebija skaidri ietverti īpašajos lietošanas gadījumos, kas pašlaik ir izklāstīti šajos noteikumos. Šie incidenti tika novērtēti, pamatojoties uz iepriekš 2.1.2. iedaļā aplūkotajiem kritērijiem. Analīzes rezultātā tika noteiktas šādas jomas, kas atzīmētas turpmākai pārraudzībai un datu vākšanai.

- Būtisks skaits incidentu bija saistīti ar **politiskās dezinformācijas kampaņām**, kas tematiski ietilpst tiesvedības un demokrātijas procesu jomā, kā uzskaitīts III pielikuma

³⁶ Incidenti biometrijas jomā (III pielikuma 1. punkts) bieži vien attiecās uz MI sistēmām, ko izmanto novērošanas kamerās sejas attālinātai atpazīšanai, lai identificētu aizdomās turētos. Nodarbinātības jomā identificētie incidenti, kas saistīti ar MI sistēmām, kuras izmanto, lai optimizētu darbā pieņemšanas un atlaišanas procesus, piemēram, *CV* skenēšanu vai darbinieku uzraudzību darbā izmantotajās platformās. Incidenti, kas saistīti ar piekļuvi pamatpakalpojumiem un to izmantošanu, bieži vien bija saistīti ar MI balstīta algoritma izmantošanu, lai identificētu mājokļa pabalstu saņēmējus kā iespējamus krāpniekus, kā rezultātā notika nevajadzīgas izmeklēšanas un tiesību pārkāpumi. Tiesībaizsardzības jomā attiecīgie incidenti ietver MI lietošanu tādu risku novērtēšanai, ar kuriem saskaras no vardarbības ģimenē cietušās personas. Robežkontroles pārvaldības jomā attiecīgie incidenti bija saistīti ar migrantu izsekošanu un sejas identificēšanu, izmantojot kameras.

³⁷ Vairāki incidenti bija saistīti ar MI kameru izmantošanu, lai konstatētu ceļu satiksmes pārkāpumus vai uzraudzītu cilvēku pūļa blīvumu un nodrošinātu drošību publisku pasākumu laikā. Šādi MI lietojumi attiecas uz tiesībaizsardzību; tomēr šķiet, ka tie nerada kaitējuma risku, kas būtu līdzvērtīgs vai lielāks par kaitējuma vai negatīvas ietekmes risku, kuru rada citas augsta riska MI sistēmas, kas jau uzskaitītas II pielikuma 6. punktā. Tas galvenokārt skaidrojams ar to, ka tie parasti attiecas uz administratīviem pārkāpumiem, kuru sekas nav tik nopietnas kā tās, kas saistītas ar noziedzīgiem nodarījumiem, vai arī šādi MI lietošanas gadījumi tiek izmantoti, lai nodrošinātu drošību, tiešā veidā neietekmējot pamattiesības. Tādējādi šādu MI lietošanas gadījumu dēļ pašlaik nav nepieciešamības grozīt III pielikumu.

8. punktā, bet skaidri neparādās tajā uzskaitītajos lietošanas gadījumos. Šādas dezinformācijas kampaņas lielā mērā bija saistītas ar dziļviltotiem videomateriāliem un attēliem, kuru riski jau zināmā mērā ir aptverti MI akta 50. pantā. Turklāt uz daļu no šādām MI sistēmām var attiekties MI akta 5. panta 1. punkta a) vai b) apakšpunktā noteiktie aizliegumi, ja ir izpildīti visi tajā paredzētie nosacījumi. Turklāt Digitālo pakalpojumu akts un Regula par politiskās reklāmas pārredzamību un mērķorientēšanu³⁸ jau aptver vairākus ar politisko dezinformāciju saistītus aspektus. Nesen pieņemtajā paziņojumā par Eiropas demokrātijas vairogu³⁹ ir paredzēti papildu pasākumi un iniciatīvas. Gaidāmajās pamatnostādnēs par augsta riska MI sistēmu klasifikāciju Komisija turpinās novērtēt un precizēt, vai daļu no šādas MI prakses varētu klasificēt kā MI sistēmas, ko paredzēts izmantot, lai ietekmētu vēlēšanu vai referenduma iznākumu vai fizisku personu uzvedību balsošanā vēlēšanās vai referendumos.

Secinājums

- (60) Šo ziņojumu sagatavoja Komisija, un tas ir adresēts Eiropas Parlamentam un Padomei, lai izpildītu Komisijas pienākumus, kas noteikti MI akta 112. panta 1. punktā. Šajā ziņojumā izklāstītie konstatējumi ir iesniegti izskatīšanai šajās iestādēs.
- (61) Pēc novērtējuma, kas veikts, piemērojot objektīvu un līdzdalības metodiku MI akta 112. panta 1. punktā prasītajai pārskatīšanai, Komisija norāda uz iespējamu regulējuma nepilnību attiecībā uz MI sistēmām, kas ģenerē *CSAM* un intīmu saturu bez personas piekrišanas un kas nav aizliegtas ar MI akta 5. pantu, un sīkāk analizē to. Tā kā MI akta noteikumi par aizliegtu MI praksi stājas spēkā 2025. gada 2. februārī un noteikumi par izpildi vēl nav piemērojami, tādas citas īpaši kaitīgas un ļaunprātīgas MI prakses novērtējums, kura ir pretrunā ES vērtībām un pamattiesībām, joprojām ir agrīnā posmā un trūkst praktiskas pieredzes saistībā ar aizliegumiem. Padziļinātāks MI akta 5. panta piemērošanas izvērtējums būs iespējams tikai pēc tam, kad aizliegumi būs piemēroti vismaz vienu gadu un sāks atklāties kopīgas problēmas vai regulējuma nepilnības. Tāpēc pēc tam, kad būs publicētas Komisijas pamatnostādnes par augsta riska MI sistēmu klasifikāciju un gūta praktiskā pieredze, būs vieglāk izvērtēt, kā praksē īstenojami noteikumi par augsta riska MI sistēmām un kādas ir iespējamās nepilnības šādu sistēmu izmantošanā, kuras rada augstu kaitējuma risku veselībai un drošībai vai pamattiesībām. Paredzams arī, ka “regulatīvās smilškastēs”, kas izveidotas saskaņā ar MI aktu, kalpos kā regulatīvās mācīšanās un pierādījumu vākšanas mehānisms, kas palīdzēs apzināt iespējamās regulatīvās nepilnības un problēmas interpretācijā. Pamatojoties uz savāktajiem

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/900 (2024. gada 13. marts) par politiskās reklāmas pārredzamību un mērķorientēšanu. OV L 2024/900, 20.3.2024.

³⁹ Kopīgais paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Eiropas demokrātijas vairogs: spēcīgas un noturīgas demokrātijas stiprināšana. Briselē, 12.11.2025. JOIN(2025) 791 final.

pierādījumiem un šajā ziņojumā veikto novērtējumu, Komisija tomēr ir atzīmējusi konkrētas MI sistēmas, kuras būs jāpārrauga un jāanalizē turpmāko pārskatīšanu laikā.

- (62) Turpmākajos gados tirgus uzraudzības iestādes, kas uzrauga MI akta piemērošanu, tiek mudinātas izvērtēt, vai MI akta 5. pantā noteiktie aizliegumi pienācīgi aptver ļaunprātīgus un īpašus ar augstu ļaunprātīgas izmantošanas risku saistītus lietojumus, ņemot vērā to praktisko uzraudzības un izpildes pieredzi. Kad stāsies spēkā noteikumi par augsta riska MI sistēmām un sāksies to izpilde, īpaša uzmanība būtu jāpievērš arī MI sistēmām, kas varētu ietilpt kādā no III pielikumā uzskaitītajām jomām, bet nav skaidri minētas pašreizējā augsta riska lietošanas gadījumu sarakstā. Šie centieni nodrošinās uz pierādījumiem balstītus datus turpmākiem Komisijas ziņojumiem, kas tiks pieņemti saskaņā ar MI akta 112. panta 1. punktu, un palīdzēs Komisijai novērtēt, vai MI akta 5. panta un III pielikuma darbības joma joprojām ir pietiekama, tādējādi radot pamatu labi informētai, objektīvai un uz pierādījumiem balstītai attiecīgo MI akta noteikumu izvērtēšanai un iespējamai pārskatīšanai.
- (63) Saskaņā ar MI akta 112. panta 1. punktu MI akta 5. pantā noteiktās aizliegtās MI prakses sarakstu un MI akta III pielikumā noteikto augsta riska sistēmu lietošanas gadījumu sarakstu katru gadu pārskata līdz MI akta 97. pantā noteiktā pilnvaru deleģēšanas perioda beigām. Tāpēc nākamais novērtējums saskaņā ar MI akta 112. pantu Komisijai ir jāveic 2026. gadā, un, tiklīdz tas būs pabeigts, Komisija savus konstatējumus publicēs ziņojumā.
- (64) Lai nodrošinātu attiecīgo datu konsekventu un sistemātisku vākšanu pirms 2026. gada novērtējuma, Komisija plāno koordinēt pašreizējos pārraudzības centienus valstu un ES līmenī. Šajā nolūkā MI birojs sadarbosies ar MI padomi un dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kā arī attiecīgā gadījumā apspriedīsies ar jau izveidotajām valstu kontaktpunktu sadarbības struktūrām attiecīgajās jomās. Īpaša uzmanība tiks pievērsta jomām, kas atzīmētas turpmākai pārraudzībai un pierādījumu vākšanai, kā norādīts šajā ziņojumā. Vienlaikus tiks pārraudzīta arī tehnoloģiju attīstība, kā arī iespējamās būtiskās izmaiņas MI sistēmu izmantošanā, to ietekme un jauni riski.
- (65) Novērtējot, vai ar MI saistītie riski ir pienācīgi ņemti vērā spēkā esošajos ES tiesību aktos, pēc tam, kad būs sākusies MI akta izpilde un gūta praktiska pieredze, analīzē tiks pārbaudīts, kā MI akts mijiedarbojas ar citu ES regulējumu un papildina to, novēršot riskus veselībai, drošībai un pamattiesībām. Īpaša uzmanība tiks pievērsta saskaņotībai un praktiskai mijiedarbībai starp MI aktu un tādiem instrumentiem kā Digitālo pakalpojumu akts, Datu pārvaldības akts, Regula par politiskās reklāmas pārredzamību un mērķorientēšanu, kā arī patērētāju tiesību aizsardzības un preču un pakalpojumu brīvas aprites *acquis*. Šādā analīzē būtu jācenšas noteikt, cik lielā mērā horizontālie noteikumi, nozarei specifiskie pienākumi, datu pārvaldības mehānismi un ar produktiem saistītie aizsardzības pasākumi kopumā mazina attiecīgos riskus, ļaujot izvērtēt, vai ir nepieciešama turpmāka regulatīva iejaukšanās.